

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2015/365

BETREFT: verkoop van dieren als eindproduct onderwijsprogramma.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 21 september 2015

1.2. Verzoeker

[X], directeur KTA Tuinbouwschool [Y].

1.3. CZB

Op 21 september 2015 ontvangt het secretariaat van de Commissie een e-mailbericht met de vraag. Bij e-mail van 24 september wordt verzoeker bericht dat de vraag voor advies aan de Commissie wordt voorgelegd en wordt hij voor de zitting uitgenodigd.

Bij e-mail van 24 september laat verzoeker weten op de zitting van de Commissie aanwezig te zullen zijn.

2. INHOUD van de VRAAG

Verzoeker stelt de vraag of de school dieren die het nevenproduct zijn van de lessen waarin leerplangebonden kweken worden opgezet, mag verkopen aan particulieren. Onder verwijzing naar de bepalingen inzake handelsactiviteiten in de Omzendbrief SO 78 wordt gevraagd of dergelijke verkoop zou kunnen gelijkgesteld worden met daarin onder c) vermelde verkoop van producten en levering van diensten die voortvloeien uit de afwerking van de goedgekeurde leerplannen in het technisch en het beroepssecundair onderwijs.

Verder wordt de vraag gesteld of de school bij de verkoop van de dieren, naast de wetgeving inzake handelspraktijken, nog andere wetgeving dient na te leven.

Het betreft levende dieren als konijnen, ratten, gerbils, kippen, volièrevogels en schapen, maar geen diersoorten die met uitsterven bedreigd zijn, geen wilde dieren en ook geen honden of katten.

Op de zitting van 28 september 2015 licht de verzoeker zijn vraag verder toe.

Verzoeker wijst erop dat het kweken van dieren opgenomen is in de leerplandoelstellingen die gelden binnen een aantal door de school aangeboden studierichtingen en dat de school zich bijgevolg onvermijdelijk geconfronteerd ziet met de reproductie van dieren. De verzoeker ziet de verkoop als elegante oplossing voor de dieren die niet langer op de school kunnen gehuisvest blijven. De verzoeker stelt dat de verkoop kleinschalig is opgevat - op jaarbasis betreft het enkele tientallen dieren - en dat de opbrengst wordt aangewend voor de werking

van de school. Men richt zich in de eerste plaats tot ouders en leerlingen en rekent tot hiertoe voor het kenbaar maken van de verkoop op mond-tot-mondreclame. In dit verband stelt de verzoeker de bijkomende vraag in hoeverre publiciteit voor de verkoop is toegestaan.

3. ZITTING VAN DE COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 28 september 2015 (om 10.30 uur).

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

3.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Hilde Timmermans, Paul De Winne, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Dhr. [X], verzoeker.

- Mevr. [Z], adjunct van de directeur, GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek van 13 juli 2001.*

Art. V.25. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° ...;

2° de bepalingen van artikel 51 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, van artikel 7 tot en met artikel 10 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, van artikel 14bis van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding, van artikelen 95bis tot en met 95sexies van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs II en van artikelen 120 tot en met 125 van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs;

3°

...

Art. V.26. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel V.25, eerste lid.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 9. Een schoolbestuur kan handelsactiviteiten verrichten, voorzover deze geen daden van koophandel zijn en voorzover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht.

Art. 10. Een schoolbestuur dat sponsoring of mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, toelaat, waakt erover dat:

- 1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen vrij blijven van bedoelde mededelingen;
- 2° activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;
- 3° sponsoring en bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;
- 4° sponsoring en bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving bevoegd is.

4.3. Advies

4.3.1. Handelsactiviteiten. Algemeen.

De onderwijsregelgeving stelt dat scholen handelsactiviteiten mogen organiseren voor zover deze geen daden van koophandel zijn en verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht.

Een daad van koophandel is, in de betekenis die de decreetgever daaraan heeft gegeven, in essentie gericht op persoonlijke verrijking. Een school kan dus geen daad verrichten louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van natuurlijke personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een school kan echter wel activiteiten ontwikkelen die een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winst oogmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking.

Verder moeten de handelsverrichtingen verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht van de school. Dit betekent dat de verrichtingen moeten kaderen in de normale dienstverlening aan de leerlingen of in de afwerking van het leerprogramma. Indien de handelsactiviteiten niet rechtstreeks bijdragen tot de realisatie van de onderwijsopdracht, dan moeten ze een occasioneel karakter hebben om toelaatbaar te zijn. De opbrengst moet aan onderwijs besteed worden en er mag geen aankoopverplichting gelden.

4.3.2. Toepassing.

De omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs geeft (onder punt 4.1) een beperkende opsomming van de op school toegelaten handelsactiviteiten:

“Onder handelsactiviteiten moet worden verstaan :

- a) verkoop van producten gericht hetzij op onmiddellijke consumptie hetzij op eenheid in het pedagogisch-didactisch handelen van de school (bijvoorbeeld op het vlak van schoolbenodigdheden);*
- b) verkoop van producten en levering van diensten ter gelegenheid van occasionele activiteiten (bijvoorbeeld ter gelegenheid van opendeurdagen);*
- c) verkoop van producten en levering van diensten die voortvloeien uit de afwerking van de goedgekeurde leerplannen in het technisch en het beroepssecundair onderwijs. Een goed beheer van de school impliceert immers de mogelijkheid van verkoop van de geproduceerde goederen (bijvoorbeeld in de studierichtingen hout, hotel, bakkerij, slagerij ...) of van aanbod van diensten (bijvoorbeeld in de studierichtingen haartooi, lichaamsverzorging ...).”*

De Commissie heeft in het verleden bevestigd dat het verkopen van eindproducten van het noodzakelijke onderwijsprogramma (o.a. in de studierichtingen bakkerij, slagerij en hout) verenigbaar is met de onderwijsopdracht en voor het schoolbestuur een toegelaten handelsactiviteit uitmaakt (CZB/2003/26; CZB/2005/91).

De Commissie ziet geen reden om binnen de context van studierichtingen waar het vermeerderen van dieren expliciet als leerplandoelstelling is opgenomen, de geproduceerde dieren niet te beschouwen als een onder c) van de omzendbrief bedoeld product dat voortvloeit uit de afwerking van de leerplannen. Aansluitend bij haar hoger genoemde adviezen, meent de Commissie dat de verkoop van dieren die het eindproduct vormen van lesactiviteiten binnen het noodzakelijke onderwijsprogramma dan ook principieel toelaatbaar is. Voor zover als nodig benadrukt de Commissie de voorrang van het voorziene onderwijsprogramma en de beperking van de productie tot wat in dat kader noodzakelijk is.

De Commissie wijst er op dat het schoolbestuur bij de verkoop van de dieren, naast de wetgeving inzake handelspraktijken (Wetboek van Economisch Recht o.m. Boek VI Marktpraktijken en consumentenbescherming; wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming), ook de bepalingen inzake dierenwelzijn opgenomen in onder meer de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn van dieren en het Koninklijk Besluit van 27 april 2007 houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren, in acht dient te nemen.

Verder wordt er van uitgegaan dat bij de verkoop marktconforme prijzen worden gehanteerd. Dit wil zeggen dat minstens de kostprijs wordt aangerekend. De inkomsten moeten ten goede komen aan en ter ondersteuning zijn van de opleiding. Er kan geen verplichting tot aankoop worden opgelegd aan leerlingen en hun ouders.

Met betrekking tot de vraag naar de toelaatbaarheid van publiciteit, herneemt de Commissie het eerder uitgesproken standpunt dat reclame voor de eindproducten van de leerlingen als gevolg van het noodzakelijke onderwijsprogramma zo beperkt moet worden dat geen bijkomende of autonome vraag kan gecreëerd worden (zie CZB/2003/26). Het kan niet dat een school via alle mogelijke vormen van publiciteit de eindproducten bekend maakt onder het grote publiek. Wel mogen deze eindproducten onder de aandacht gebracht worden en mag objectieve informatie over het bestaan en de verkoop ervan door het schoolbestuur via bijvoorbeeld een website of affiches verspreid worden binnen de brede schoolgemeenschap.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

De verkoop van dieren die het eindproduct zijn van het noodzakelijke onderwijsprogramma, is voor de school een toegelaten handelsactiviteit. Publiciteit voor deze verkoop dient zo beperkt te worden dat geen bijkomende of autonome vraag kan worden gecreëerd.

Brussel, 28 september 2015

Marleen Broucke
Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter